

БІБЛІОГРАФІЯ

ЕКОНОМІЧНІ ДЖЕРЕЛА ЕФЕКТИВНОСТІ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Національна економіка : навч. посіб. / за заг. ред. Л. С. Шевченко. — Х. : Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. — 182 с.

Економіка підприємства : навч. посібник / за заг. ред. Л. С. Шевченко. — Х. : Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», 2011. — 208 с.

При визначенні ролі економічних дисциплін у підготовці юристів високої кваліфікації необхідно спиратися на загальнотеоретичні положення, що розкривають співвідношення економіки і права. Економічним відносинам і правовідносинам притаманні взаємозв'язок, взаємозалежність та взаємодія. По-перше, правовідносини є правовою формою існуючих економічних відносин, їх юридичним оформленням. Слід підкреслити, що юридична форма не відображає всього спектра змістовних характеристик економічних відносин, що її породжують. По-друге, норми права можуть бути джерелом (творцями) як правовідносин з приводу економічних об'єктів, процесів і явищ, так і суто економічних відносин, тобто норми права зумовлюють не тільки певні правовідносини, а й економічні відносини. Підставою для цього висновку є фундаментальна структура взаємозв'язку економічних і правових відносин: економічні відносини зумовлюють правові відносини; і актуальна структура: правові відносини зумовлюють економічні відносини та їх співвідношення.

Наслідком недооцінювання та неврахування фундаментальної і актуальної структур взаємодії економіки і права в процесі правового регулювання економіки є загрози його ефективності: 1) перекручування соціально-економічного змісту економічних відносин у нормах права; 2) гальмування розвитку і, навіть, руйнування ефективних економічних форм неадекватними їх змісту правовими заходами; 3) створення і функціонування двох моделей економіки, що не відповідають і суперечать одна одній: економіки формальної (правової, офіційної) і неформальної (позаправової, неправової, квазіправової), розбіжність і суперечливість яких не дозволяють досягти цілей правового регулювання економічних процесів.

Важливим чинником запобігання зазначеним загрозам та їх подолання є економічна освіта фахівців з права. У цьому контексті навчальні посібники

з економіки підприємства і національної економіки, підготовлені колективом викладачів кафедри економічної теорії Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» є вагомим внеском в економічну освіту майбутніх юристів.

Навчальний посібник «Національна економіка» присвячено розкриттю структури, потенціалу, змісту, особливостям формування та напрямам розвитку економіки України. Значну увагу в ньому приділено висвітленню засад державного регулювання економіки, політики держави: структурного, інвестиційно-інноваційного, грошово-кредитного, фінансового, зовнішньоекономічного. Для майбутніх фахівців з права важливим є вивчення розділів навчального посібника, що розкривають зміст національної економічної безпеки, її чинників та напрямів забезпечення. Без сумніву, корисним для студентів, які вивчають право, є глибоке розкриття у навчальному посібнику змісту, причин та чинників криміналізації економіки, шляхів її детінізації та декриміналізації. Отже, рецензований навчальний посібник озброює майбутніх правників системними знаннями про функціонування і розвиток національної економіки як об'єкта правового регулювання.

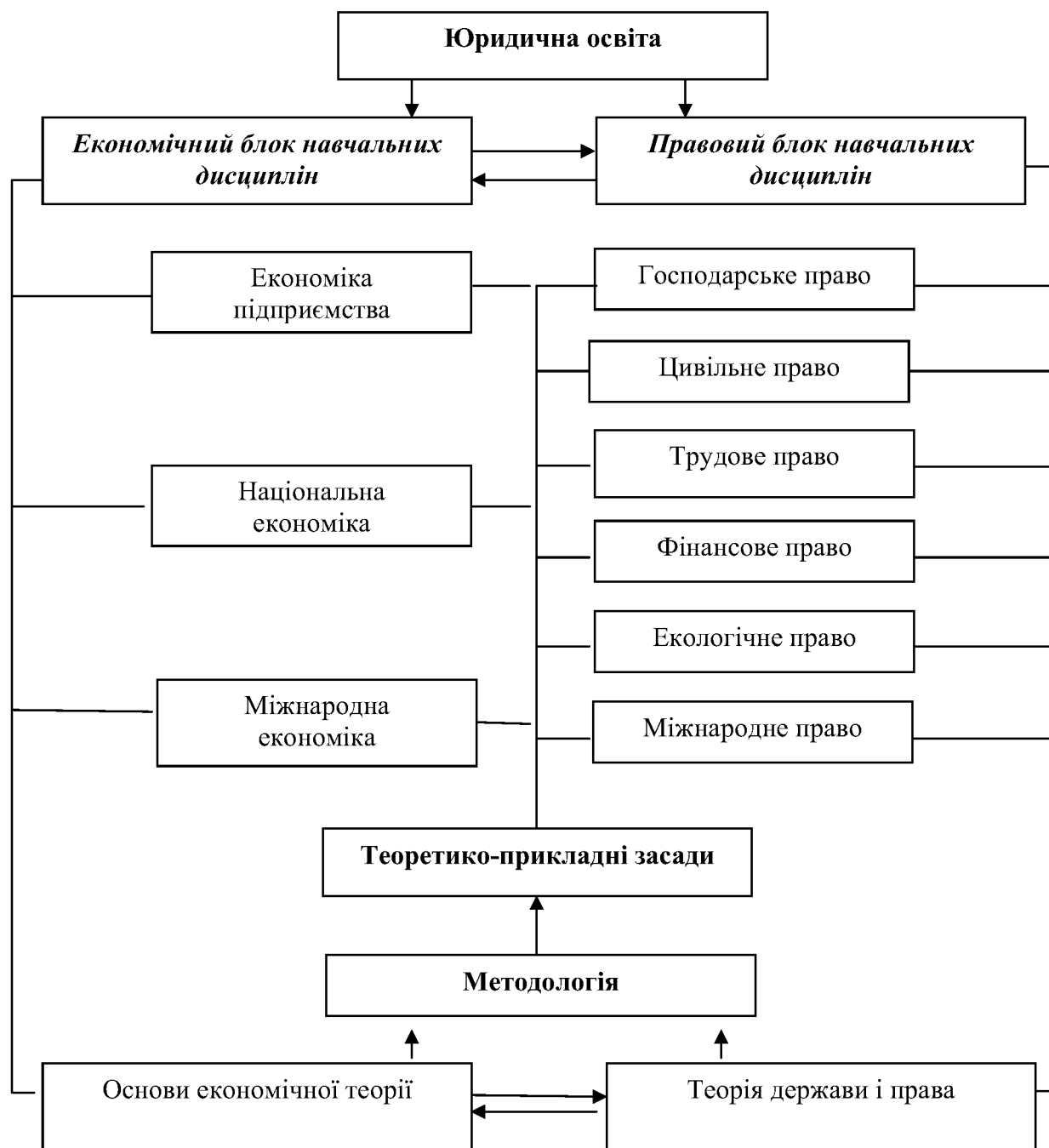
У навчальному посібнику *«Економіка підприємства»* всебічно розкрито різні аспекти і напрями діяльності підприємства як суб'єкта господарювання. Його розділи присвячено структурі і економічному потенціалу підприємства, його ресурсам і результатам, витратам і доходам, плануванню і організації виробничої, маркетингової, інвестиційно-інноваційної, фінансової, зовнішньоекономічної діяльності. Корисним для майбутніх правників є вивчення матеріалу навчального посібника щодо забезпечення економічної безпеки підприємства, економічних засад його банкрутства, реструктуризації та санації.

Слід підкреслити, що в юридичній освіті економічні і правові навчальні дисципліни тісно взаємопов'язані (*рисунок*), що забезпечує досягнення високого рівня професійної підготовки юристів, діяльність яких буде безпосередньо пов'язана з тим чи іншим аспектом або напрямом правового регулювання економіки.

На нашу думку, відмова від вивчення економічних дисциплін сьогодні через п'ять років обернеться некомпетентністю правників через відсутність системних економічних знань і як наслідок — неспроможністю права забезпечити сталий економічний розвиток.

Виходячи з цього, треба вказати на необхідність подальшого вдосконалення навчального процесу в напрямку посилення взаємозв'язку економічних і правових дисциплін як основи якісної юридичної освіти. По-перше, важливим і необхідним є визначення навчальної дисципліни «Основи економічної

теорії», що закладає методологічні основи як вивчення права, так і ефективної правової діяльності нормативною дисципліною або дисципліною за вибором вищого навчального закладу. Саме ця навчальна дисципліна формує наукове економічне мислення, економічний світогляд, що конче необхідні фахівцю з права у його професійній діяльності. По-друге, слід розширити перелік економічних дисциплін, що вивчаються студентами відповідно до їх вибору. Вважаємо, що правнику, який працюватиме в умовах формування та розвит-

Взаємозв'язок економічних та юридичних навчальних дисциплін як складових вищої юридичної освіти

ку інформаційного суспільства, необхідно мати системні знання з таких економічних дисциплін, як економічна теорія права, інституціональна економіка, інноваційна економіка, економіка знань, інформаційна економіка, мережева економіка та ін. При цьому економічні дисципліни за вибором треба включати у навчальні програми не тільки на першому та другому курсах, а й на старших курсах, коли студенти вже мають чітко сформовані освітні орієнтири, що є основою їх свідомого вибору навчальних дисциплін.

О. С. Марченко, доктор економічних наук, професор.